

1/2
KS20/3025

2013-10-07

Kontor
Kommunstyrelsens
kontor

Handläggare
Johan Ward
Albin Lindström

Socialnämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

SN 12/101 KS 13/27

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade i december 2012 om reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Bakgrunden till beslutet var att stadsdirektör Martin Andreae och socialdirektör Gilda Johansson initierat ett förbättringsarbete mot bakgrund av kommunens höga kostnader för försörjningsstöd. Under våren och sommaren 2013 har förvaltningen följt upp riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd. Uppföljningen har lett till att kommunförvaltningen nu går fram med ytterligare revideringsförslag. Kommunstyrelsens kontor föreslår respektive politisk instans att tillstyrka/anta riktlinjerna.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse daterad 2013-10-03

Bilaga 1: Förslag – revidering av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade i december 2012 om reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Bakgrunden till beslutet var att stadsdirektör Martin Andreae och socialdirektör Gilda Johansson initierat ett förbättringsarbete mot bakgrund av kommunens höga kostnader för försörjningsstöd. Under hösten 2012 identifierade kommunförvaltningen följande förbättringsområden 1) biståndsnivåer och riksnorm 2) arbetslinjen 3) försörjningsstöd/bostad 4) handläggning/uppföljning/kontroll 5) intern och extern kommunikation 6) organisation/inre utvecklingsarbete

Under våren och sommaren 2013 har förvaltningen följt upp riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd. Uppföljning har lett till att kommunförvaltningen nu går fram med ytterligare revideringsförslag som berör följande områden

- Förtydliganden av utgångspunkter
- Nödprövning
- Förebyggande arbete mot felaktiga utbetalningar
- Sociala skäl
- Tandvård
- Riksnormen
- Arbetslinjen
- Spädbarnsutrustning
- Bilinnehav
- Läkarvård/medicinska hjälpmedel

Ändringarna syftar till en enhetligare och mer stringent handläggning. Vidare föreslås ett antal strykningar av redaktionell karaktär.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förslaget kommer inte innebära några kostnader för Södertälje kommun

Kommunstyrelsens kontors förslag till socialnämnden

Socialnämnden tillstyrker förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Kommunstyrelsens kontors förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Kommunstyrelsens kontors förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Martin Andrae
Stadsdirektör

Gilda Johansson
Socialdirektör

Bilaga 1

Överstruken text=strykningar

Fetstil, kursivt, understruket=tillägg

**Förslag – revidering av riktlinjer för handläggning av
ekonomiskt bistånd**

Innehållsförteckning

1 INRIKTNING OCH HUVUDPRINCIPER	5
1.1 Styrdokument för socialtjänsten inom Södertälje kommun	6
1.2 Alla beslut ska vara motiverade	6
1.3 Skälig levnadsnivå.....	7
1.4 Riksnormen.....	8
1.5 Reducerat/förhöjt försörjningsstöd.....	8
1.5.1 Nödprövning.....	8
1.5.2 Reducerat försörjningsstöd i samband med placering.....	10
1.6 Barnnormen	10
1.7 Förebyggande arbete mot felaktiga utbetalningar	10
1.8 Hembesök	12
1.9 Individuell arbetsplan/handlingsplan.....	12
2 ARBETSLINJEN	13
2.1 Att stå till arbetsmarknadens förfogande.....	13
2.2 Krav på den arbetslöse.....	13
2.3 Krav på deltagande i praktik eller kompetenshöjande insatser	13
2.4 Krav på rehabiliterande åtgärder	14
2.5 Avslag försörjningsstöd.....	15
2.6 Andra myndigheters ansvar	16
2.7 Samarbete med andra myndigheter	17
3 FORMELLA KRAV PÅ HANDLÄGGNINGEN	18
3.1 Grunden för behovsprövning.....	18
3.2 Aktualisering	18
3.3 Sekretesskydd för anmälare/uppgiftslämnare.....	18
3.4 Ansökningstiden beräknas från när tiden för besökstid beställs	19
3.5 Brottsoffer.....	19
3.6 Delegation.....	19
3.7 Ansvar när personer flyttar	19
3.8 Folkbokföringskommunens ansvar	20
3.9 Överklagan	20
4 FÖRSÖRJNINGSSTÖD	21
4.1 Ansökan (avsnittet flyttas till utredning).....	21
4.2 Bistånd jml 4 kap, 2 §, SoL	22
4.3 Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd	22
4.3.1 Återsökning hos Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten enligt SFB AFL	23
4.3.2 Formella krav vid återsökning enligt AFL.....	23
4.3.3 Återkrav enligt SoL	23
4.3.4 Återbetalning enligt 9 kap. 2 §, andra stycket, SoL	24
4.3.5. Återkrav enligt 9 kap. 1 §, SoL	24
4.6 Dödsboanmälan	25
4.6.1 Samverkan är en självklar del i arbetet.....	25

4.7 Tillgångar	25
4.7.1 Bankmedel, aktier, obligationer	26
4.7.2 Bilinnehav/bilkostnad	26
4.7.3 Kostnad för egen villa och bostadsrättslägenhet	27
4.7.4 Fritidshus	27
4.8 Vidgad hushållsgemenskap	28
5 SKÄLIGA KOSTNADER UTÖVER RIKSNORMEN	29
5.1 Skäliga kostnader för vissa utgiftsposter	29
5.2 Boendekostnader	29
5.2.1 Hyresrätter	29
5.2.2 Andrahandskontrakt	29
5.2.3 Inneboenderum	30
5.2.4 Boendekostnader vid särskilda skäl	31
5.2.5 Möjligheten att bli självförsörjande är en grund för prövningen av bostadskostnaden	31
5.2.6 Den som har rätt till umgänge med sina barn ska ha plats i sin bostad för det ..	32
5.2.7 Hemmaboende ungdom	32
5.2.8 Hyresdel för ungdom som bor hos föräldrarna efter avslutade studier	32
5.2.9 Hyreskostnad för gymnasieungdom i eget boende	32
5.2.10 Hyreskostnad för ungdom under 18 år i eget boende	33
5.2.11 Vuxna som delar lägenhet	33
5.2.12 Kostnad för egen villa och bostadsrättslägenhet	33
5.2.13 Övriga boendeformer	33
5.3 Hemförsäkring	33
5.4 Fackföreningsavgift/Avgift till arbetslöshetskassa	34
6 LIVSFÖRING I ÖVRIGT	35
6.1 Avgifter	35
6.2 Begravningskostnader	35
6.3 Flyttkostnad	36
6.4 Möbelmagasinerings	36
6.5 Glasögon	37
6.6 Klädustrustning	37
6.7 Möbler	37
6.8 Elkostnader	39
6.9 Rehabiliterings- och behandlingsinsatser	40
6.10 Rehabiliteringsinsatser beslutade av andra myndigheter	40
6.11 Resor	40
6.12 Skulder	41
6.13 Hyresskuld	42
6.14 Spädbarnsutrustning	43
6.15 Studerande	44
6.16 Feriearbetande skolungdomar	44
6.17 Tandvård, medicin och sjukskrivning	45
6.17.1 Akut tandvård	45
6.17.2 Nödvändig tandvård	45

6.17.3 Övrig tandvård.....	46
6.17.4 Läkavård och medicinkostnader	46
6.17.5 Medicinska hjälpmedel.....	47
6.17.6 Sjukskrivning.....	47
6.18 Telefon.....	47
6.19 Umgänge eget barn.....	48
6.20 Öppenvård	48

1 INRIKTNING OCH HUVUDPRINCIPER

- Rätten till bistånd föreligger först när alla andra insatser/ersättningar är uttömda. Försörjningsstöd är ett tillfälligt ekonomiskt stöd
- Det åligger den sökande att uttömma alla andra möjliga ersättningar innan försörjningsstöd kan bli aktuellt
- Den enskilde har inte bara rättigheter utan även skyldigheter för att rätten till bistånd ska vara aktuellt. Den enskilde är ytterst ansvarig för att bli självförsörjande.
- **Att en person har skulder är inte speciellt ovanligt och kan knappast betraktas som en belastning.**
- Varje individ ska bli sedd utifrån sin livssituation. Det är viktigt att tidigt bryta ett befarat långsiktigt biståndsberoende särskilt när det gäller unga personer. Unga personer ska snabbt remitteras till rätt aktör i rätt tid.
- **Riksnormen fastställs varje år av regeringen. Kostnadsberäkningar genomförs varje år av konsumentverket och ska återspegla en skälig konsumtionsnivå dvs. varken en lyx eller en miniminivå. Detta innebär att det för inköp av vissa varor/tjänster krävs självfallet en längre tids sparande.**
- **Socialtjänstlagens ramlagskaraktär innebär att kommunen har en stor frihet att utforma verksamheten och insatser efter skiftande lokala förutsättningar. Kommunen resurser ska även täcka annan välfärd såsom skola och äldreomsorg. Bedömningarna ska utifrån detta perspektiv vara stringenta och restriktiva. Vid en skälighetsbedömning ska en jämförelse göras med vad en låginkomsttagare i Södertälje kommun har råd att kosta på sig.**
- En klient är skyldig att följa sin planering oavsett skäl till försörjningsstöd. En klient som inte följer sin planering har inte rätt till ekonomiskt bistånd nästkommande månad.
- Medicinska skäl ska alltid vara styrkta med läkarintyg.
- Den enskilde har en skyldighet att försörja sig själv – jobb först. Utgångspunkten är att den enskilde vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning.

- Allt arbete tillsammans med den enskilde och hushållet syftar till att öka chanserna till ett självständigt liv och egen försörjning. Utgångspunkten är alltid jobb först. Även personer med olika former av hinder kan ha betydande resurser och många personer kan arbeta på olika sätt.
- ~~Biståndsnivåerna ska anpassas till vad en låginkomsttagare i Södertälje kommun har råd att kosta på sig.~~
- Det är viktigt att tidigt bryta ett befarat långsiktigt biståndsberoende. Klienter oavsett ålder ska remitteras till de insatser som Arbetsförmedlingen eller kommunen erbjuder.
- Försörjningsstöd ska inte ta över verksamhet eller på annat sätt kompensera för att andra myndigheter inte fullföljer sitt grundläggande ansvar.
- Försörjningsstöd ska så långt som det är möjligt ställa samma krav på sökande som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.
- Varje ansökan ska utredas och prövas.
- *Utgångspunkten är att den enskilde så snabbt som möjligt ska nå egen försörjning. Det kräver att utredningen är ett kvalificerat socialt arbete.*

1.1 Styrdokument för socialtjänsten inom Södertälje kommun

Verksamheten styrs av Mål & Budget antagen av kommunfullmäktige, antagen verksamhetsplan av Socialnämnden samt arbetsplaner för respektive enheter. Styrande för verksamheten är gällande lagstiftning inom verksamhetsområdet, i första hand Socialtjänstlagen (SoL), Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Offentlighets- och sekretesslagen (OSL), Föräldrabalken (FB) men även tvångslagstiftning enligt Lag med särskilda bestämmelser om unga (LVU), Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), Lag om psykiatrisk tvångsvård (LPT), Lag om rättsmedicinsk vård (LRV) samt författningar och Allmänna Råd.

1.2 Alla beslut ska vara motiverade

Varje ansökan eller anmälan ska leda fram till ett beslut. Efter utredning ska ärendet avgöras. Beslut, både bifall, avslag eller att ärendet lämnas utan åtgärd ska alltid vara motiverade. Det ska klart framgå vad som har begärts eller vad anmälan avser och vad som har beslutats. Ansökan, anmälan och beslut ska hänga ihop. Det innebär att det i beslut vid

ansökan ska stå om ansökan är helt eller delvis beviljad. Om ansökan enbart delvis är beviljad ska det framgå vilken del som är det.

Övrigt som ska framgå av beslutet är:

- vad ansökan/anmälan avser
- vad som har beviljats eller avslagits vid ansökan
- vem som har fattat beslutet,
- på vilka grunder beslutet är fattat
- vilken tid beslutet avser, t ex vilken period biståndet avser att täcka.

1.3 Skälig levnadsnivå

Rätten till bistånd regleras i socialtjänstlagen 4 kap. Lagen omfattar rätt till bistånd för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Försörjningsstödet består av

- riksnormen för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien, dagstidning, telefon och tv- avgift
- samt skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring och medlemskap i fackförening och A-kassa.

Beloppen i riksnormen kan ökas eller sänkas i det enskilda fallet om särskilda skäl motiverar detta.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes resurser att leva ett självständigt liv.

En individuell bedömning av vad som är skäligt ska göras. Vid en skälighetsbedömning bör en jämförelse göras mellan den enskildes kostnader och vad en låginkomsttagare i Södertälje kommun på orten normalt kan kosta på sig. Kostnadsberäkningar genomförs varje år av konsumentverket. Riksnormen fastställs därefter varje år av regeringen. Riksnormen ska återspegla en skälig konsumtionsnivå dvs. varken en lyx eller en miniminivå. För inköp av vissa varor/tjänster krävs självfallet en längre tids sparande vilket bedöms ska klaras inom riksnormen.

Generellt gäller för rätten till ekonomiskt bistånd att personen vistas i Sverige. Tillfällig vistelse utomlands, högst 4 veckor, för t ex rekreation, behöver inte generellt innebära att man mister rätten till bistånd. D v s det råder inte reseförbud för resa i landet eller till annat land. (Kammarrätten i Jönköping, mål 444-2002, dom 2002-07-11) Utgångspunkten vid en

bedömning ska vara om personens möjlighet att bli självförsörjande försämras eller försenas om en resa görs.

1.4 Riksnormen

Den schabloniserade delen av försörjningsstödet, riksnormen, ska täcka hushållets kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien, dagstidning, telefon och tv-avgift. Schablonbidraget kan ökas eller sänkas i det enskilda fallet om särskilda skäl motiverar detta. **Klienten förutsätts ta ansvar för sin ekonomi och spara till kommande utgifter inom riksnormen.**

1.5 Reducerat/förhöjt försörjningsstöd

Avsteg från riksnormen ska göras undantagsvis och efter utredning och prövning. Beslut om förhöjt försörjningsstöd beräknas i det enskilda fallet med hänsyn till om en familjemedlem exempelvis behöver

- särskild kost, behovet ska vara styrkt med läkarintyg och Konsumentverkets riktlinjer avs. merkostnad till följd av att vissa medicinska diagnoser ska följas
- lek- och fritidskostnader

Observera att barn har rätt att behålla 15 % av sitt sparkapital och att dessa medel kan användas till lek och fritid. Det kan vara sparkapital som man exempelvis fått genom gåvor.

Lek- och fritidskostnader avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur, föreningsavgifter. För barn och vuxna ingår kostnader för att t.ex. gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa eller gå på diskotek och besöka simhall. För barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker, biobesök m.m. I posten ingår också cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnade.

1.5.1 Nödprövning

En person får inte försättas i en nödsituation även om denne inte uppfyller förutsättningarna för att få ekonomiskt bistånd. Om socialtjänsten vid ett avslag av bistånd misstänker att vederbörande kan fara illa måste socialtjänsten fortsätta att hålla kontakten för att kunna

erbjuda hjälp om en nödsituation uppkommer. Reducerat försörjningsstöd för att avhjälpa akut nöd ska minst omfatta medel till livsmedel samt hälsa och hygien.

Nödprövning ska alltid göras om den sökande hävdar att det föreligger en nödsituation. Ekonomiskt bistånd kan bara beviljas efter en individuell prövning och efter sedvanliga kontroller. Vid nödprövning ska alltid den sökande uppvisa aktuella kontoutdrag och kontoöversikter från de tre senaste månaderna. När bedömningen görs ska även hänsyn tas till om det finns barn i hushållet. Barnens situation beaktas alltid särskilt.

Vid helt eller delvis avslag om försörjningsstöd
I vissa fall kan det räcka med ett reducerat försörjningsstöd för att tillgodose de basala behoven som mat och hyra för att den sökande ska kunna reda upp sin situation.

Sökande har haft tillräckliga inkomster

Det kan uppstå situationer när inkomster/försörjningsstöd man har haft till egen försörjning är borta. Bistånd beviljas restriktivt och bara till de nödvändiga behoven såsom mat, boende och el för att ge den sökande möjligheten att reda upp den akuta situationen.

När man tappat sin plånbok vänder man sig i första hand till försäkringsbolaget. En polisanmälan ska ha gjorts och en kopia av denna tillsammans med aktuella kontoutdrag och kontoöversikter ska redovisas. Ansökan kan avslås vid upprepad stöld eller förlust eller om det är uppenbart att fakta inte är stämmer överens med den beskrivna situationen.

Akut nödsituation

Med akut nödsituation menas en situation som man ej kunnat förutse. Biståndet beviljas då som en engångsföreteelse. I möjligaste mån utreds även akut bistånd. Kontoutdrag ska uppvisas.

Följande faktorer ska beaktas vid akut nödsituation:

- Är det en akut nödsituation?

- Finns barn i familjen?

- Har den sökande någon sjukdom som kan förvärras om ingen ekonomisk hjälp utgår?

- Har den sökande sådana problem att det medför svårigheter att ta ett eget ansvar?

- Finns det någon underhållsskyldig till den sökande som kan ge hjälp?

- Återkommer behovet av ekonomisk hjälp trots egen försörjning? Frågan bör ställas om personen bör ett erbjudas en mer omfattande utredning som söker svar på om personen behöver annat stöd.

Om en person som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivån ansöker om akut bistånd ska man vara restriktiv med att bevilja detta. Det kan ges för att avvärja en

akut nödsituation eller när den sökande har bedömts att inte kunnat ta ansvar för sin ekonomi.

Om det finns barn i familjen och behovet av akut försörjningsstöd upprepas bör deras situation beaktas. Det kan vara ett tecken på att man bör oroa sig för deras hälsa och utveckling.

1.5.2 Reducerat försörjningsstöd i samband med placering

Försörjningsstöd utgår till alla kostnader i riksnormen utom livsmedel vid placering på institution eller liknande, där mat ingår i vårdkostnaden. Beslut om reducerat försörjningsstöd vid placering vid institution görs av Försörjningsstöd även om beslut om placering gjorts av annan enhet. Ansvarsfördelningen ska framgå i den individuella handlingsplanen, som den enskilde har skrivit under. Avtalet med institutionen ska beaktas då det ibland är institutionen som står för fickpengar och ersättning till olika fritidsaktiviteter.

För den som varit inlagd på sjukhus avgår avgift för kost som ingår som del i patientavgift som den enskilde ska betala.

Det är viktigt att klargöra beslutets omfattning i tid. Beslut om reducerat försörjningsstöd ska omprövas omedelbart då klientens förhållanden förändrats.

1.6 Barnnormen

Riksnormen har en lägre nivå för förskolebarn om de får fri lunch 5 dagar per vecka. Normen ska räknas på den högre nivån om barnen är frånvarande p.g.a. lov, sjukdom eller liknande och därmed äter hemma.

Barn och ungdomar räknas som hushållsmedlemmar oavsett om de bor i hushållet eller om de vistas där för umgänge. Kostnaderna för ”umgängesbarn” beräknas på den tid de vistas hos den som uppbär försörjningsstöd.

1.7 Förebyggande arbete mot felaktiga utbetalningar

Genom noggrann handläggning ska felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd motverkas. Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter, eller inte deltar i sin planering, genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet eller genom brister i ärendehantering. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till de sökande om vad som gäller samt genom noggranna kontroller.

Uppgifter som alltid ska kontrolleras är

- identitet och medborgarskap (i detta ingår kontroll av permanent uppehållstillstånd)
- boende
- folkbokföring
- **att en handlingsplan vid försörjningsstöd finns och att den följs,**
- vårdnadshavare för barn i hushållet,
- om personen är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.
- inkomster och tillgångar (såsom bilinnehav och bankmedel)
- utgifter
- **taxerad inkomst**
- **slutskattsedel**

Kontoutdrag ska begäras in regelbundet. Kontrollerna ska återupprepas om ärendet kvarstår under en längre tid. Hembesök ska genomföras regelbundet.

Varje dag, innan utbetalningar verkställs, ska en avstämning och attest av tjänstgörande chef göras. Vid avstämningen ska stickprov genomföras för att kontrollera att det finns korrekta beslut och att det inte är några orimliga belopp som betalas ut. I de fall man upptäcker felaktigheter ska utbetalningen stoppas och återföras till handläggaren för åtgärd.

Det mest kostnadseffektiva är att göra nödvändiga kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. I de fall den enskilde felaktigt har fått ekonomiskt bistånd eller har fått bistånd med för högt belopp ska biståndet alltid återkrävas när det är möjligt enligt 9 kap. 1 och 3 § SoL.

Sökandens uppgifter ska vara styrkta och kunna kontrolleras. En tillfredsställande ekonomisk utredning ska göras, i den ingår att kontroll ska göras hos försäkringskassa, skattemyndigheten, fastighetsregister, patent- och registreringsverket samt bilregister. Dessa kontroller kräver i vissa fall sökandens medgivande. Om sökanden inte medverkar så att det går att göra en tillfredsställande utredning blir det heller inte utrett om den sökande är i behov av bistånd. Det medför att försörjningsstöd inte kan beviljas.

Vid upptäckt eller misstanke om att en person som söker eller har sökt försörjningsstöd medvetet lämnar oriktiga uppgifter ska alltid en anmälan till polismyndigheten göras.

1.8 Hembesök

Vid ansökan av hemutrustning, höga kostnader för hushållsel eller vid annan ansökan som är kopplad till hemmet ska hembesök göras. Om avhysning av barnfamiljer blir aktuellt är närvaro av socialtjänsten obligatorisk.

1.9 Individuell arbetsplan/handlingsplan

En klient är skyldig att följa sin planering oavsett skäl till försörjningsstöd. En klient som inte följer sin planering har inte rätt till ekonomiskt bistånd nästkommande månad.

En handlingsplan ska upprättas i samförstånd med den sökande om det inte är uppenbart att behovet är tillfälligt. Planen ska undertecknas av både klienten och socialsekreteraren. Det ska klart framgå av handlingsplanen vad klienten och socialsekreteraren ska göra.

Observera att arbetslinjen ska gälla för samtliga klienter vid försörjningsstöd. En klient ska stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Om en klient bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden ska han/hon ges stöd genom olika former av rehabiliterande åtgärder för att på sikt närma sig den reguljära arbetsmarknaden.

2 ARBETSLINJEN

2.1 Att stå till arbetsmarknadens förfogande

Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv tillgodose sitt behov. Grunden är därför att den enskilde ska klara sin försörjning på egen hand genom arbete. Arbetslinjen innebär att den biståndssökandes förmågor istället för oförmågor sätts i fokus. Försörjningsstödet ska vara inriktat på arbetslinjen och alla som har arbetsförmåga ska så snabbt som möjligt gå från passivt bidragsberoende till aktivt arbetssökande. Detta förhållningssätt ska genomsyra allt arbete med försörjningsstöd.

2.2 Krav på den arbetslöse

Om den biståndssökande är arbetslös, bör socialnämnden i regel kunna kräva att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och är villig att ta anvisat arbete. Arbetslös är den som saknar arbete på hel- eller deltid, oavsett möjlighet till arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd, eller den som väntar på eller deltar i arbetsmarknadsåtgärd. Arbetslös är också den som studerar eller är sjukskriven och som saknar ett arbete att återgå till.

Grundförutsättningen för att ha rätt till bistånd är att den enskilde är inskriven på Arbetsförmedlingen och beredd att söka och ta alla slags arbeten. Det betyder att den enskilde ska söka arbete på såväl annan bostadsort som i annat yrke i hela riket. Skyldigheten omfattar även deltagande i arbetsmarknadspolitiska och arbetsrehabiliterande åtgärder. Även så kallade arbetssökarverksamheter och grundutbildning i svenska enligt Arbetslivskontorets riktlinjer om tidsbegränsad SFI ska omfattas. Svenskstudierna är i dessa fall en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav på motprestationer ska ställas som för arbetslösa och den biståndssökande ska när som helst vara beredd att avbryta en aktivitet för att påbörja erbjudet arbete.

Om den arbetssökande inte uppfyller dessa skyldigheter ska försörjningsstöd avslås för nästkommande månad.

2.3 Krav på deltagande i praktik eller kompetenshöjande insatser

För samtliga grupper kan krav ställas på deltagande i praktik eller kompetenshöjande åtgärd. Åtgärderna ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden

försörja sig själv. Försörjningsstöd ska ställa krav på att klienten deltar i t.ex. följande kompetenshöjande aktiviteter:

- Språkträning
- Arbetspraktik eller arbetsträning
- Studie- och yrkesvägledning
- Coachning
- Rehabiliterande insatser
- Särskilda insatser för specifika grupper såsom unga, flyktingar eller långtidsarbetslösa

Den lokala rutinpärmen reglerar aktuella kompetenshöjande åtgärder. Vidare ska den sökande ansvara för att han/hon är kontinuerligt inskriven vid Arbetsförmedlingen utan avbrott samt vara aktivt sökande för att behålla möjlighet till anställningsstöd via eventuell anställning. Avbrott kan vara godkända av giltiga skäl/hinder, det vill säga att den sökande har ersättning från till exempel CSN eller Försäkringskassan.

2.4 Krav på rehabiliterande åtgärder

Personer som av socialtjänsten bedöms som att de av ~~sociala~~ eller medicinska skäl eller andra dokumenterade hälsoskäl är förhindrade att arbeta har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten, landstinget, Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Målsättningen är alltid att hushållet ska bli självförsörjande, helt eller delvis. Den sökande ska erbjudas relevanta insatser och ställas inför krav på motprestationer utifrån sina förutsättningar.

Den som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ~~social problematik~~ av medicinska eller andra dokumenterade hälsoskäl är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande har rätt till bistånd om han eller hon utifrån förmåga verkar för att försöka förändra sin situation på ett sådant sätt att målet egen försörjning kan uppnås. Socialtjänstens utredning kan behöva kompletteras med en utredning och bedömning av arbetsförmåga eller en arbetspsykologisk utredning för att bedöma behovet av rehabiliterande insatser. För personer som är aktuella för samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan (exempelvis sjukskrivna arbetslösa) sker sådan bedömning genom dessa parter. För personer som av olika skäl inte får tillgång dessa åtgärder kan vid behov detta utföras inom den kommunala eller kommunfinansierade verksamheten.

Den enskilde ska medverka till utredning och rehabilitering i syfte att återfå eller uppnå en större arbetsförmåga. En individuell bedömning ska genomföras om den enskilde i någon mån kan stå till arbetsmarknadens förfogande trots sitt arbetshinder, och om det är rimligt att ställa krav på att denne ska vara anmäld på Arbetsförmedlingen och söka arbete.

Arbetslösa personer som på grund av funktionsnedsättning har en nedsatt arbetsförmåga kan få ~~extra~~ stöd från Arbetsförmedlingen på flera olika sätt. ~~En nedsatt arbetsförmåga kan kompenseras med hjälp av ekonomiskt stöd, ändrad arbetsorganisation, alternativa arbetssätt eller en fysisk anpassning av arbetsplatsen. Arbetsförmedlingen arbetar med denna grupp.~~ Arbetsförmedlingen gör alltid en bedömning av den sökandes behov och prövar om han eller hon har rätt till särskild hjälp. **En individ kan ha rätt till insats enligt LSS och kan behöva hänvisas till myndigheten för funktionsnedsättning.**

För personer som är inskrivna vid Försäkringskassan, samverkar Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kring rehabiliteringen. Arbetsförmedlingen har specialister som kan klargöra den enskildes förutsättningar och vid behov förändra den enskildes arbetssituation.

För personer som har behov av rehabilitering, men saknar rätt till sjukpenning (sk 0-klassade) har socialtjänsten, utifrån kommunens yttersta ansvar, ansvar för att se till att den enskilde får de insatser som behövs för att kunna återfå, eller öka, sin arbetsförmåga. Ett samarbete med landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är av största vikt. Kommunen ska arbeta för att Försäkringskassan tar sitt utrednings- och samordningsansvar för de personer som är nollklassade.

2.5 Avslag försörjningsstöd

Om den enskilde utan godtagbart skäl inte följer fastställd handlingsplan får fortsatt försörjningsstöd avslås helt för nästkommande månad. **Med godtagbart skäl menas sjukdom samt läkarbesök.**

- 1) **Socialsekreteraren ska alltid kontrollera att klienten deltagit i den arbetsmarknadsåtgärd som han eller hon är anvisad till.**
- 2) **Om personen har varit frånvarande och inget av ovanstående giltiga skäl finns, ska försörjningsstödet avslås för nästkommande månad.**

2.6 Andra myndigheters ansvar

Försörjningsstöd är det sista sociala skydds nätet för personer som inte kan försörja sig på egen hand. Stödet är tillfälligt och den enskilde har alltid själv det yttersta ansvaret att komma i egen försörjning.

Även om försörjningsstöd är det sista skydds nätet är det inte det enda skydds nätet. Den enskilde har en skyldighet att uttömma alla andra möjligheter till ersättningar och insatser.

Migrationverket ansvarar för asylprövningen. Innan en asylsökande fått besked om han/hon får stanna räknas personen som asylsökande. Den asylsökande uppstår LMA ersättning (Statlig ersättning).

Arbetsförmedlingen har på uppdrag av regering och riksdag det samlade uppdraget att genomföra den nationella förmedlingsverksamheten. Arbetsförmedlingen erbjuder arbetsmarknadspolitiska program och ersättningar till de personer som är inskrivna hos myndigheten.

Det övergripande målet för Arbetsförmedlingen är att verka för att förbättra arbetsmarknaden genom att:

- prioritera dem som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden.
- säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring
- ha ett samlat ansvar, sektorsansvar, för handikappfrågor inom arbetsmarknadspolitiken
- ha särskilt ansvar för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som främjar en snabb och effektiv etablering på arbetsmarknaden. De nyanlända erbjuds genom sitt deltagande i programmet etableringsersättning som även utgår till övriga personer i hushållet.

Försäkringskassan ansvarar för en stor del av de offentliga trygghetssystemen i Sverige. Försäkringskassan utreder och beslutar i över 40 olika bidrag och förmåner.

När det gäller sjukskrivna har Försäkringskassans ännu ett uppdrag: Att samordna resurser för att hjälpa den som är sjukskriven att komma tillbaka till arbetslivet. Försäkringskassan är också utbetalande myndighet för Pensionsmyndigheten.

CSN beslutar om det svenska studiestödet, det vill säga bidrag och lån till dem som studerar i Sverige och utomlands. *CSN* ansvarar även för hemutrustningslånet.

Stockholms läns landsting erbjuder insatser och ersättningar med bäring mot personer med olika former av rehabiliteringsproblem.

2.7 Samarbete med andra myndigheter

Om klienten är aktuell hos andra myndigheter ska socialsekreteraren kalla till gemensamt möte för att utforma en för den enskilde gemensam överenskommelse och handlingsplan. Planen ska gälla vid kontakt med samtliga berörda myndigheter och syfta till att finna lämpliga insatser och verksamheter för individens bästa.

3 FORMELLA KRAV PÅ HANDLÄGGNINGEN

3.1 Grunden för behovsprövning

I socialtjänstlagen 1 kap. 1 § anges:

”Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.”

Syftet med Södertälje kommuns riktlinjer är att skapa rättssäkerhet för den enskilde samt att skapa likställighet i hantering av biståndsprövning. Utslag i domstol ska beaktas. Riktlinjerna ska därför ses över årligen.

Bistånd ska ges på ett sådant sätt att den enskilde uppnår skälig levnadsnivå och får möjlighet att leva ett självständigt liv. Skälig levnadsnivå innebär vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.

Den enskilde ska tillsammans med socialsekreteraren undersöka vilka insatser som är bäst lämpade att leda till egen försörjning. Varje handläggare har i uppdrag att motivera och tillsammans med den enskilde finna rätt insats efter behov. Därför ska *En klient ska alltid* följa en individuell handlingsplan. Handlingsplanerna ska innehålla rimliga motprestationer för att han/hon ska ha möjlighet att på bästa sätt få hjälp och stöd att leva ett självständigt liv. Handlingsplanerna ska vara anpassade till klienternas förmåga.

3.2 Aktualisering

Ett ärende aktualiseras genom ansökan eller genom anmälan. (Beträffande barn och ungdomars behov av hjälp kan ansökan komma från vårdnadshavare och/eller den unge själv om han/hon fyllt 15 år). Vid anmälan ska en förhandsbedömning göras om uppgifterna i anmälan kan antas föranleda åtgärd av nämnden. Bedömningen ska leda till ett beslut antingen att Ej inleda utredning, att Inleda utredning enligt 11 kap. 1 § Sol eller att Knyta anmälan till pågående utredning eller insats. En ansökan måste inte vara skriftlig.

3.3 Sekretesskydd för anmälare/uppgiftslämnare

Anmälare som inte uppgett sitt namn är anonym. När anmälaren uppgett sitt namn är denne inte anonym. Namnet på anmälaren kan då inte uteslutas i dokumentationen. Anmälarens namn får hemlighållas för den anmälda i vissa fall, se 26 kap 5 § Offentlighets- och sekretesslagen. Beslut om sekretesskydd ska i så fall fattas och skälen ska dokumenteras. Sekretesskydd gäller endast enskilda personer. Tjänsteman hos myndighet som omfattas av anmälningskyldighet enligt 14 kap 1 § Sol kan inte omfattas av sekretesskydd.

3.4 Ansökningstiden beräknas från när tiden för besökstid beställs

Ärendet ska anses aktualiserat vid den tidpunkt då tid för besök beställs eller när en anmälan inkommit om inte annat framkommer under utredningen. Därutöver kan en hjälpsökande beviljas bistånd från och med den tidpunkt behovet uppkommit (detta gäller försörjningsstöd).

3.5 Brottsoffer

Enligt 5 kap 11 § har socialtjänsten ett ansvar för att ge stöd till den som utsatts för brott. Kvinnor som misshandlas eller utsätts för våld eller annat övergrepp i hemmet ska särskilt beaktas och erbjudas stöd och hjälp för att förändra sin situation.

3.6 Delegation

Beslut i varje enskilt ärende ska fattas av person som har rätt att besluta på nämndens vägnar, vilket framgår av Delegationsförteckningen ordningen.

3.7 Ansvar när personer flyttar

Biståndsperioden, utbetalningsmånad, avbryts inte för att den enskilde flyttar under perioden. Försörjningsstöd beviljas för hela perioden, period = månad, eller fram tills den sökande fått tid vid det mottagande kontoret om tidpunkten är senare än normal biståndsperiod.

Vistelsekommun är där hjälpbehovet uppstått.

Enligt 2 kap 2 § SoL har den kommun där den sökande vistas det yttersta ansvaret för att den enskilde får den hjälp han eller hon behöver. Om den enskilde är bosatt i annan kommun men är på tillfällig vistelse i kommunen kan nödvändiga insatser ges efter prövning.

Om behovet av insatser inte är tillfälligt bör ärendet överflyttas till ansvarig kommun om den enskildes behov kan tillgodoses där. I avvaktan på att hemkommunen samtycker till att ta över ärendet finns en skyldighet att vidta behövliga insatser för den enskildes behov.

Observera att det finns särskilda överenskommelser för följande grupper

- 1) ~~sekundärflyktingar~~
- 2) hemlösa personer

3.8 Folkbokföringskommunens ansvar

Folkbokföringskommunen har ansvaret i dessa fall:

- För personer som vistas på annan ort än hemkommunen med anledning av vistelse i kriminalvårdsinrättning, sjukhus eller i enskilt sjukhem och där vistelsen beslutats av annan huvudman än kommunen
- För personer i behov av bistånd som aktualiserats inför avslutning av vård från kriminalvårdsanstalt eller sjukvårdsinrättning

3.9 Överklagan

Ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL om bistånd till försörjning och livsföring i övrigt, samt beslut enligt 4 kap. 5 § SoL om vägran eller nedsättning av försörjningsstöd kan överklagas genom förvaltningsbesvär (22-25 §§ förvaltningslagen) med stöd av 16 kap. 3 § SoL.

4 FÖRSÖRJNINGSSTÖD

4.1 Ansökan (avsnittet flyttas till utredning)

Vid ansökningstillfället görs utredning om sökandens ~~normala~~ ekonomiska förhållanden genom redovisning av inkomster och utgifter.

Det är lämpligt att titta tillbaka på ekonomin under de närmast två föregående månaderna för att få en bild av hur den sökandes ekonomiska situation har sett ut. Den ekonomiska beräkningen ska ske utifrån föregående månads inkomster t. ex ska januari månads inkomster ligga som grund för februari månads beslut.

När det är fråga om nybesök, ~~d v s ansökan om bistånd från någon som inte tidigare varit aktuell, finns det normalt sett inte anledning att ta hänsyn till inkomster som har förvärvats och förbrukats innan ansökningstillfället. ska kan den sökande visa att behovet av försörjningsstöd inte kunnat undvikas. Detta innebär att socialsekreteraren måste beakta den sökandes ekonomi ett år tillbaka i tiden. hänsyn tas om det har varit uppenbart att behov av försörjningsstöd skulle uppkomma och att det därmed hade varit möjligt för den sökande att planera sin ekonomi.~~

Personer som utsatts för misshandel eller av annan orsak inte kan återvända till hemmet kan vara i behov av tillfällig hjälp, såsom boende och/eller ekonomiskt bistånd och ska då bedömas utifrån det akuta läget.

Det är viktigt att **barnperspektivet** beaktas i samband med misshandel och våld i hemmet, så att barnens situation uppmärksammas och utreds. I Södertälje kommuns socialtjänst ska alltid barnperspektivet beaktas. Barnet ska tillförsäkras ett sådant skydd och omvårdnad som behövs för dess välfärd. När det gäller ekonomiskt bistånd ska barns behov beaktas när det gäller boende, hyresskulder, vräkningar, hälsa, umgänge med föräldrar, ferieinkomster och fritid. Syftet är att möjliggöra barn och ungas deltagande i fritidsaktivitet. Exempel: avgift kulturskola, avgift idrottsförening och viss utrustning. Max belopp 2,5 % av prisbasbeloppet.

Enligt kommunens ”Handlingsplan rörande mäns våld mot kvinnor och barn i nära relationer” ska våldsutsatta kvinnor och deras barn erbjudas stöd och hjälp från socialtjänsten. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med mäns våld mot kvinnor i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld. Vid bedömning av rätten till

bistånd i form av exempelvis skyddat boende får kvinnans ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller ej. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot alltid behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om kvinnan själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hennes ekonomiska behov. Att hänvisa till mannens försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet. I samband med familjevåld ska separata akter läggas upp på kvinnan och mannen.

Förebyggande arbete ska främjas. Familjer med barn får inte bli bostadslösa. Skrivningen ska inte tolkas som att klienten har en självklar rätt till ett boende eller ett kommunkontrakt. Barnfamiljer ska i första hand motiveras till att söka andra lägenheter på bostadsmarknaden. Anmälan till BoU ska göras.

Ekonomiskt bistånd bör som regel beräknas per kalendermånad och utbetalas 1 gång per månad. Utbetalning kan ske för kortare perioder än månadsvis, vilket i så fall ska framgå av *den undertecknade handlingsplanen*. Den enskilde ska intyga sanningshalten i sina uppgifter genom att underteckna utredningen/ansökan.

4.2 Bistånd jml 4 kap, 2 §, SoL

Bistånd jml 4 kap, 2 §, SoL kan endast beviljas om biståndet inte ska tillgodose behov för att uppnå en skälig levnadsnivå jml 4 kap, 1 §, SoL. Därför ska ansökan alltid först prövas mot 4 kap, 1 §, SoL och ett avslagsbeslut jml samma paragraf ska tas. Avslagsbeslutet är viktigt eftersom beslut jml 4 kap, 2 §, SoL inte kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Om klienten beviljas det hon/han har ansökt om utan krav på återbetalning krävs inte ett avslagsbeslut jml 4 kap, 1 §, SoL.

Bistånd jml 4 kap, 2 §, SoL kan beviljas med krav på återbetalning. Beslut om bistånd mot återbetalning ska vara skriftligt. Den enskilde ska underteckna beslutet och medföljande beslutsmeddelande.

4.3 Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skydds nätet i samhällets trygghetssystem inte det sista skydds nätet. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde.

Undantag från denna princip regleras i socialtjänstlagen (SoL). *Återkrav* av ekonomiskt bistånd kan endast ske enligt reglerna i 9 kap. 1 och 2 § § SoL. När det gäller förmån under

prövning hos Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten och som kan komma att beviljas med retroaktivt belopp ska beviljat bistånd *återsökas* hos Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten ~~jml 17 kap 1 § AFL~~ jml 107 kap 5 § SFB.

4.3.1 Återsökning hos

Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten enligt SFB AFL

Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten kan själv besluta preliminär sjukersättning. Denna möjlighet ska undersökas innan ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen beviljas som förskott på sökt förmån.

När beslut om försörjningsstöd tas, i avvaktan på Försäkringskassans/Pensionsmyndighetens beslut om förmån, ska handläggaren vid varje beslutstillfälle skicka en framställan till aktuell myndighet. Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten tar beslut om den retroaktiva ersättningen ska skickas till socialtjänsten. Om de avslår framställan ska gruppchef ta ställning till om Försäkringskassans/Pensionsmyndighetens beslut ska överklagas.

4.3.2 Formella krav vid återsökning enligt AFL

För att kommunen ska kunna återsöka utbetalt bistånd ur retroaktiv ersättning (exempelvis sjukpenning, sjukersättning, aktivitetsersättning, vårdbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd) får kommunen inte ställa några krav på återbetalning mot klienten.

Den enskilde ska vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos Försäkringskassan.

Ytterligare ett villkor är att den enskilde, för motsvarande period som Försäkringskassans beslut om ersättning avser, fått minst 1000 kronor till sin försörjning genom ekonomiskt bistånd från kommunen.

4.3.3 Återkrav enligt SoL

Det finns två paragrafer som reglerar möjligheten att återkräva utgivet bistånd från klient.

Återkrav enligt 9 kap. 2 §, första stycket, SoL

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL kan ske på tre grunder:

1. Bistånd som har lämnats som förskott på förmån eller ersättning
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt

3. Bistånd till enskild som, p.g.a. förhållanden som han/hon inte har kunnat råda över, hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Som förmån eller ersättning räknas förmåner från Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten som exempelvis sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning, aktivitetsersättning, livränta, BTP (bostadstillägg för pensionärer), sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning, vårdbidrag och underhållsstöd.

Detta gäller ersättningar som Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten redan har tagit beslut om och som löper till skillnad mot de retroaktiva ersättningarna som kan återsökas direkt från Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten, se ”Återsökning hos Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten enligt AFL” ovan. Andra ersättningar eller förmåner kan t.ex. vara lön (gäller även statlig lönegaranti vid konkurs), arbetslöshetsersättning, studiestöd. Fullmakt ska skrivas om utbetalaren av förmånen/ersättningen kräver det eller om klienten vill det.

Punkt 2 i paragrafen avser då någon är uttagen i strejk eller är utestängd från sitt arbete p.g.a. arbetskonflikt.

Situationer som avses under punkt 3 är t.ex. liknande den under bankkonflikten 1990 då enskilda inte kom åt pengar på bankkonton eller om det uppstår felaktigheter i de tekniska system som används vid löneutbetalning eller banktransaktioner.

4.3.4 Återbetalning enligt 9 kap. 2 §, andra stycket, SoL

Bistånd enligt 4 kap. 2 § kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om klienten informerats om kravet när beslutet delgetts. Dessutom ska det finnas en tydlig överenskommelse om när och på vilket sätt återbetalningen ska ske.

4.3.5. Återkrav enligt 9 kap. 1 §, SoL

Återkrav av bistånd enligt 4 kap. 1 § ska göras om någon fått ett felaktigt bistånd genom att:

- lämna oriktiga uppgifter
- underlåta att lämna uppgifter
- eller på annat sätt förorsakat att bistånd beviljats obehörigen eller med för högt belopp

Återbetalningsskyldigheten i dessa fall gäller även om den enskilde inte hade för avsikt att orsaka den felaktiga utbetalningen. Dessutom får kommunen kräva tillbaka felaktigt utbetalt bistånd, som inte orsakats av klienten, om klienten borde ha insett att biståndet var felaktigt eller för högt. Ex på detta kan vara om socialtjänsten pga ett räknefel betalar ut ett belopp som är betydligt större än det som klienten vanligtvis brukar få eller om det blir dubbla utbetalningar.

Möjligheten till återkrav enl 9 kap. 1 § ersätter eller inskränker inte rutinen att göra polisanmälan om den enskilde avsiktligt lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

4.6 Dödsboanmälan

Vid ansökan om bistånd till begravningskostnad ska handläggaren även initiera dödsboanmälan vars utredning ska ligga som grund för prövning av begravningskostnaderna.

4.6.1 Samverkan är en självklar del i arbetet

” Socialtjänsten skall i allt högre grad bistå med aktiva insatser som hjälper den enskilde att på kort eller lång sikt klara sin egen försörjning. Socialtjänsten bör samverka med andra berörda myndigheter, framförallt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och andra arbetsrehabiliterande organ för att åstadkomma en samordning och bättre effektivitet av insatserna” (Socialutskottets betänkande 96/97 SoU18)

Försäkringskassan ansvarar för att samordna och verka för att de rehabiliteringsåtgärder som en försäkrad behöver, och som arbetsgivare och olika myndigheter ansvarar för, fogas samman. Försäkringskassan har även ansvaret för att det görs rehabiliteringsutredningar för försäkrade som inte har någon arbetsgivare. Dessutom kan Försäkringskassan köpa arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster för att klarlägga den sjukskrivnes arbetsförmåga. (Prop. 2002/03:132)

4.7 Tillgångar

Den som har kontanter, banktillgodohavanden, aktier, obligationer, fonder, konvertibler eller andra lätt realiserbara tillgångar ska använda dessa innan rätt till bistånd föreligger. Detta omfattar även utländska tillgångar och kapital.

Uppgift om kapital ska kontrolleras genom att sökanden uppvisar det underlag till deklaration som skickas ut från Skattemyndigheten inför den årliga deklarationen.

4.7.1 Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper. Den enskilde är skyldig att redovisa både svenska och utländska tillgångar samt kapital. Det finns i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd undantag för två grupper, nämligen ålderspensionärer och barn. Ålderspensionär bör kunna äga kapital, inte överstigande 50 % av basbeloppet, utan att rätten till bistånd påverkas.

Barn kan få ha ett mindre sparbelopp, 15 % av basbeloppet som de fått genom gåvor, utan att detta ska påverka bedömningen av behovet av försörjningsstöd för en i övrigt biståndsberättigad familj.

Barns tillgångar som föräldrarna inte förfogar över, t.ex. som står under överförmyndarkontroll, bör inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet, om överförmyndaren inte ger samtycke till uttag. Uppgift om tillgångar överstigande 7 basbelopp ska förälder eller förmyndare lämna till överförmyndaren, som har att ta ställning till om beloppet skall spärras för uttag.

4.7.2 Bilnehav/bilkostnad

Regelbundna kontroller ska genomföras hos bilregistret. Bil, båt och andra motordrivna fordon betraktas som tillgång. Dessa tillgångar måste realiserats om biståndet bedöms bli längre än en månad och om det inte finns speciella skäl för bilnehav. Ett överklagningsbart rådrumsbeslut (***1 månad***) avseende bilförsäljning ska tas när klienten informeras om kravet på försäljning.

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till bilnehav och bilkostnader om inte speciella skäl finns för bilnehav. Klienten förutsätts använda sig av kollektivtrafik. Undantag för innehav av bil kan göras vid:

- Dokumenterade medicinska skäl/sjukdom
- Funktionshinder
- ~~Sociala skäl~~, exempelvis för att kunna genomföra umgänge med barn eller barnomsorg då allmänna kommunikationer saknas
- För att arbetet kräver det eller för att ta sig till arbetet då allmänna kommunikationer saknas

Alla skäl till undantag måste kunna styrkas av den som söker bistånd. Om speciella skäl för bilinnehav finns och klientens bil är värd mer än ett basbelopp ska bilen säljas och en annan bil, värd högst ett basbelopp, införskaffas.

4.7.3 Kostnad för egen villa och bostadsrättslägenhet

Som utgångspunkt vid bedömningen av behovet gäller även här att bostadskostnaden ska vara skälig i förhållande till familjestorlek och ekonomi. Vid biståndsbehov som bedöms bli tillfälliga eller kortvariga (högst 3 mån) gäller att försörjningsstöd kan utgå till den faktiska räntekostnaden efter eventuell skattejämkning.

Bedöms biståndsbehovet bli långvarigt och överstiga mer än 3 månader ska krav ställas på att de sökande ska sälja sin bostad. Bostaden är en tillgång som vid försäljning kan ge vinst och inkomst som tillgodoser behovet av försörjning. Läs mer om rådsumbeslut och vad som ska övervägas inför ett krav på flytt under ”Möjligheten att bli självförsörjande är en grund för prövningen av bostadskostnaden”.

Vid beräkning av bostadskostnad i egen fastighet medräknas följande kostnader:

- Skuldränta (netto), skattereduktion medräknad
- Villaförsäkring inklusive försäkringen för lösöret (dvs. hemförsäkring)
- Renhållning, sotning och tömning av slam
- Vatten
- Uppvärmning (olja, el mm)
- Vägavgift/samfällighetsavgift om sådan förekommer

Månadskostnaden beräknas genom att dela årskostnaden med 12.

OBS: Sökande med lån på bostad ska alltid uppmanas söka skattejämkning för räntekostnaden. Inte i något fall ska amortering på lån räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning.

4.7.4 Fritidshus

Fritidshus är en realiserbar tillgång. Om biståndsbehovet bedöms kvarstå mer än 3 mån ska krav ställas på försäljning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

4.8 Vidgad hushållsgemenskap

Försörjningsskyldighet mellan makar/partners gäller. Sambo handläggs som gifta/partners. Därutöver ska det beaktas vilken hushållsgemenskap som den enskilde lever i.

Barn och ungdomar räknas som hushållsmedlemmar. När det gäller barn som har umgänge i familj räknas de som hushållsmedlemmar. Kostnaderna beräknas på den tid de vistas hos den som uppbär försörjningsstöd. Gemensam vårdnad förutsätter dock att föräldrarna även kommer överens om fördelningen av underhållsstödet och barnbidraget. Detta ska beaktas i bedömningen av biståndsbehovet. KR i Göteborg 990 504 mål nr 5366-1998 Hushållsgemenskap kan finnas under en rad olika förhållanden utöver äktenskap och äktenskapsliknande förhållanden. Exempel på andra hushållsgemenskaper är mor och vuxet barn samt syskon eller vänner som bor ihop.

Definition av hushållsgemenskap: två eller flera personer som stadigvarande bor i samma bostad på ett sådant sätt att flerpersonshushållets ekonomiska fördelar kan utnyttjas.

5 SKÄLIGA KOSTNADER UTÖVER RIKSNORMEN

5.1 Skäliga kostnader för vissa utgiftsposter

Utgiftsposterna som ingår i försörjningsstödet är kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. Försörjningsstödet ska beviljas för dessa kostnader om behovet finns och om kostnaderna bedöms som skäliga.

5.2 Boendekostnader

Vid bedömning av skälig bostadskostnad ska man vid prövning utgå från de faktiska bostadskostnaderna samt den sökandes behov av bostadsstorlek. Med bostadskostnad menas grundhyra utan extra tillval för höjande av lägenhetsstandarden. Bostadskostnaden bör relateras till vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd med. I Södertälje finns en framtagen norm som tar hänsyn till bostadspriserna **i kommunen på orten**.

Sökanden ska styrka att föregående månads hyra är betald för att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad.

5.2.1 Hyresrätter

Den årligen framtagna normen angående hyreskostnader får inte överskridas annat än om hushållet är i behov av en handikappanpassad bostad.

Bistånd ges inte till:

avgift för parkeringsplats/garage (om den boende kan välja bort det)

avgift för medlemskap i hyresgästförening

kostnad för kabel tv om den boende kunnat styra valet

kostnad för tillval som den boende kan välja bort

5.2.2 Andrahandskontrakt

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard, kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Det ska alltid krävas ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt. Detta då enskilde alltid ska uttömma möjligheten till ersättningar från andra myndigheter. Om ett godkänt andrahandskontrakt saknas kan hushållet gå miste om bostadsbidrag.

Det ska alltid uppvisas ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen. Hyresvärden ska vara folkbokförd på annan adress.

Kontraktet mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska innehålla:

Adress

Namn på hyresvärd samt adress under tiden lägenheten hyrs ut

Telefonnummer till hyresvärden

Hyreskostnaden

Vad ingår i hyran, el, vatten etc.

Kopia på originalkontraktet och hyresspecifikation.

För att utredning om rätt till hyreskostnaden ska kunna slutföras och för att undvika felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd behövs ett samtycke från klienten att handläggaren får kontakta den som hyr ut lägenheten (hyresvärden) för att kontrollera att hyresvärden inte erhåller försörjningsstöd till hyran.

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet i samtliga ärenden.

Det finns flera situationer som kan motivera denna typ av kontroll nämligen om hyresnivån är oskälig samt om det finns skäl att misstänka att den faktiskt utnyttjade bostadsytan inte överensstämmer med den bostadsyta som i praktiken används.

5.2.3 Inneboenderum

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Kostnad för boendet beviljas utifrån hur många rum den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum räknas då som två enheter och köket som en enhet. Ex Sökande disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök. Hela bostaden består då av nio enheter. Sökandes andel blir då 2/9. Hyran delas då med nio och multipliceras med två.

För den sökande som är inneboende räknas inte någon hushållsgemenskap. Beräkningen görs utifrån riksnorm för ensamstående (detta gäller inte om man bor inneboende hos sin förälder, sitt barn, sitt syskon eller vänner, se 4.8). Om avtalet mellan hyresvärden och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter som t ex telefon, förbrukningsvaror, ingår i hyran ska normen anpassas efter det. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Kontraktet ska innehålla

Namn på hyresvärd (den som bor i lägenheten)

Telefonnummer till hyresvärden

Hur många rum disponerar hyresgästen

Hyreskostnaden

Vad ingår i hyran, el etc

Kopia på originalkontraktet och hyresspecifikation.

För att utredning om rätt till hyreskostnad ska kunna slutföras och för att undvika felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd behövs ett samtycke från klienten att handläggaren får kontakta hyresvärden (den som bor i lägenheten) för att kontrollera att hyran inte betalas ut som försörjningsstöd till hyresvärden.

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet

Personer som är inneboende kortare tid än en månad beviljas inte hyreskostnad.

5.2.4 Boendekostnader vid särskilda skäl

Häktade och personer som avtjänar fängelsestraff med en faktisk strafftid på högst sex månader kan ges ekonomiskt bistånd till boendekostnad om de annars riskerar att bli bostadslösa. Möjlighet till uthyrning i andra hand ska först utredas. Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna kostnad ska ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre. Vid strafftid som överstiger 6 månader uppmanas den sökande att hyra ut sin lägenhet i andra hand.

Om en klient har dokumenterade medicinska skäl kan en boendekostnad högre än norm godkännas. Observera att högre boendekostnader beviljas efter utredning och prövning.

5.2.5 Möjligheten att bli självförsörjande är en grund för prövningen av bostadskostnaden

Vid prövning av boendekostnad ska det alltid bedömas om kostnaden är skälig. Om kostnaderna för boende/hyra är orimligt höga och biståndsbehovet bedöms bli långvarigt och överstiga tre månader, bör krav på bostadsbyte ställas.

Sökande som har rätt till bistånd upp till full norm inklusive boendekostnad får inte nekas bistånd till boendekostnad enbart på grund av att personen månaden innan inte har betalat boendekostnaden trots att ekonomiskt bistånd beviljats för detta ändamål.

5.2.6 Den som har rätt till umgänge med sina barn ska ha plats i sin bostad för det

Med tanke på barnperspektivet och barns behov av båda sina föräldrar ska särskild hänsyn tas till en umgangesberättigad förälders behov av utrymme för sina barn. Prövningen ska grunda sig på hur ofta umgänget utövas. D.v.s. det är skillnad på att dela bostad ofta och att hälsa på. Bostadsbidrag kan utgå för förälder med umgangesrätt om umgänget uppgår till minst 2 mån. per år och föräldern därför har en större bostad än han/hon skulle behöva enbart för egen del.

5.2.7 Hemmaboende ungdom

Hemmavarande ungdomar under 18 år och gymnasiestuderande ungdomar upp till 21 år, som har egen inkomst som överstiger den gräns som sätts i 4 kap. 1a § SoL ska bidra till bostadskostnaderna i familjer där föräldrarna är aktuella för försörjningsstöd.

5.2.8 Hyresdel för ungdom som bor hos föräldrarna efter avslutade studier

Avgörande för rätten till bistånd till hyresdel är om det har skett en väsentlig förändring i den unges ekonomiska situation. Har ungdomen inte tidigare betalat hyresdel utgör inte enbart den omständigheten att gymnasiestudierna avslutats skäl för att bevilja bistånd till hyresdel. Har ungdomen inte betalat hyresdel under gymnasietiden har förhållandena inte förändrats vare sig för honom eller för hans föräldrar enbart på grund av att skolan avslutats. Omvänt gäller att om en hemmaboende ungdom tidigare betalat hyresdel men nu saknar egna medel kan det utgöra ett skäl för bistånd till hyresdel. Hushållsgemenskapen har betydelse vid prövningen av försörjningsstödet storlek för kostnaderna i riksnormen.

5.2.9 Hyreskostnad för gymnasieungdom i eget boende

I första hand gäller att föräldrar är försörjningsskyldiga för ungdomar som går i gymnasiet. Föräldrarnas regler om föräldrars försörjningsskyldighet gäller oavsett om ungdomen bor hemma hos föräldrar eller i eget boende. Om det finns acceptabla skäl för att ungdomen inte bor hemma och föräldrarna inte kan bekosta boendet, gäller samma som för ungdom i eget boende under 18 år, (se nedan) dvs. samverkan med BoU i en gemensam och undertecknad handlingsplan, där föräldrarnas ev. försörjningsförmåga framgår.

5.2.10 Hyreskostnad för ungdom under 18 år i eget boende

Försörjningsstöd kan utgå till ungdom under 18 år som efter utredning av BoU bedöms ha behov av eget boende pga av särskilda skäl, t.ex. konflikter i familjen. I sådana ärenden ska gemensam planering ske och dokumenteras i en gemensam handlingsplan, där resp. enhets åtagande tydligt framgår liksom föräldrarnas ev. försörjningsförmåga.

5.2.11 Vuxna som delar lägenhet

Om flera vuxna delar på bostaden delas hyreskostnaden (nettohyran) på antalet vuxna personer. Vid prövningen ska ställningstagande göras om personen är inneboende med eget hushåll eller del av en hushållsgemenskap. Hushållsgemenskap förutsätts om inget talar emot det. *Se även 5.2.8 Hyresdel för ungdom som bor hos föräldrarna efter avslutade studier.*

5.2.12 Kostnad för egen villa och bostadsrättslägenhet

Sökande med lån på bostad ska alltid uppmanas söka skattejämkning för räntekostnaden. Inte i något fall ska amortering på lån räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning. (flyttad till tillgångar)

5.2.13 Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn, båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell, etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende och socialtjänsten inte kan erbjuda något alternativ.

5.3 Hemförsäkring

Hemförsäkring ska beviljas med den faktiska kostnaden. Skäligheten i kostnaden kan bedömas i förhållande till konsumentverkets riktlinjer. Hemförsäkring kan ingå i vissa fackföreningsavgifter. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas. Extra försäkringar som allrisk, oturs och hemplusförsäkring ingår inte i vad som betecknas som en grundförsäkring. Alla som är bokförda på en adress ska täckas av lägenhetsinnehavarens försäkringar.

5.4 Fackföreningsavgift/Avgift till arbetslöshetskassa

Bistånd till avgifter till fackförening eller arbetslöshetskassa ska utgå med det belopp som gäller för den organisation den enskilde tillhör. Obs! Avgiften dras ofta direkt från lönen. Den sökande ska, innan beslut fattas, uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

6 LIVSFÖRING I ÖVRIGT

6.1 Avgifter

Ekonomiskt bistånd bör beviljas till

- självrisk för rättsskydd i hemförsäkring/rättshjälp om rättssaken bidrar till att klienten kan ta tillvara på sina rättigheter för att uppnå en skälig levnadsnivå
- ~~identitetshandling för den som saknar sådan.~~
- bostadsförmedlingsavgift för den som saknar eller behöver byta bostad
barnomsorgsavgift i avvaktan på att eventuell nedsättning av avgiften kan göras.
Kostnad för privat barnomsorg godtas upp till motsvarande kostnad för kommunal barnomsorg (förskola eller familjedaghem). En högre kostnad kan godtas i högst 3 mån i avvaktan på kommunal omsorg eller motsvarande.
- **kostnader för att införskaffa en giltig identitetshandling, om den enskilde saknar identitetshandling, och behöver sådan i kontakt med myndigheter eller för att sköta post- och bankaffärer. Kostnad för pass beviljas inte. Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. Undantag kan göras för kostnader för identitetskort och i enskilda fall om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs.**

6.2 Begravningskostnader

Vid ansökan om bistånd till begravningskostnader ska handläggare initiera en dödsboanmälan vars utredning ska ligga till grund för biståndsbedömningen.

Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne.

Bistånd till begravningskostnader beviljas om den avlidne inte efterlämnar tillgångar som täcker begravningen och dödsboet inte har medel att bekosta begravningen. Finns det tillgångar i dödsboet ska dessa i första hand täcka kostnader för begravning. Gäller begravningskostnaden ett avlidet barn ska kostnaden prövas mot föräldrarnas inkomster och tillgångar.

Beslut om bistånd till begravningskostnader görs enligt SOL 4 kap. 1 §. Om det vid beslutet är oklart om det finns försäkringar som kan täcka begravningskostnaden, ska biståndet beviljas som förskott på förmån jml 9 kap 2 § p 1 SoL.

Biståndet ska ge utrymme för en värdig begravning. Kostnad för begravning bör inte överstiga 35 % av basbeloppet. I kostnaden ingår följande:

- Kista med enkel dekoration, bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning och transport av

kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell) urna samt representant vid begravningen.

- Officiant vid borgerlig begravning

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga, som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

6.3 Flyttkostnad

Bistånd till flyttkostnad kan utgå under förutsättning att flytten är motiverad av ekonomiska, arbetsmarknadsmässiga eller medicinska skäl. Om flytten går till annan kommun och den enskilde bedöms vara i behov av bistånd i den nya kommunen kan det vara lämpligt att ta kontakt med aktuell kommun, under förutsättning att den enskilde samtycker till detta. Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska det utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen. Bistånd beviljas till kostnad för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring, allt mot uppvisande av kvitto. Bistånd till kostnad för flyttning utanför Norden beviljas inte.

6.4 Möbelmagasinerings

Kostnad för magasinerings kan beviljas. Tiden för magasinerings bör inte överskrida 3 månader. Särskilda skäl kan medföra längre tid för magasinerings. Vid bedömningen bör värdet på det magasinerade godset vägas mot kostnaden för magasinerings. Den sökande ska alltid själv stå för avtalet med magasineringsfirman.

6.5 Glasögon

Bistånd till vanliga läsglasögon pga. av avtagande synskärpa beviljas inte. I annat fall ska den sökande ha recept på glasögon utfärdat av ögonläkare eller av legitimerad optiker för att bistånd till glasögon ska beviljas. Ett specificerat kostnadsförslag ska lämnas in.

Skälig kostnad för glasögon motsvarar det lägsta paketpriset (båge, glas och under-sökning). Endast kostnad för vad som behövs för att korrigera synfel accepteras, inte kostnader för t ex behandling av glas eller tonade glas (om det inte finns medicinska skäl). Glasögonbågar begränsas till max 1,8 procent av prisbasbeloppet. Kontaktlinser kan beviljas under förutsättning av läkarintyg som dokumenterar att behov finns av medicinska skäl och att glasögon inte är ett alternativ.

6.6 Klädutrustning

Kläder ingår i riksnormen. Ekonomiskt bistånd till kläder kan beviljas i samband med rehabilitering. Särskilt viktigt är att beakta barnperspektivet i långvarigt socialbidragsberoende familjer med avseende på barns fritids- och ferieaktiviteter och deras behov av utrustning för detta.

6.7 Möbler

Bistånd till hemutrustning kan avse hel hemutrustning, grundutrustning (möbler/utrustning till sovrum och kök) eller komplettering av befintlig hemutrustning. Klienten ska komma med ett eget specificerat kostnadsförslag på nödvändig hemutrustning. Hembesök ska göras innan beslut tas. Om behov finns beviljas bistånd till hemkörningsavgift.

Bistånd till hemutrustning ska prövas restriktivt och vid handläggning ska följande beaktas:

- Kan behovet tillgodoses på annat sätt, t ex genom hemförsäkring (vid förlust av bohag p.g.a. brand, inbrott o dyl.), nätverk (finns möjlighet att få begagnat/låna av släkt eller vänner) eller genom egna kommande inkomster?
- Finns det något av den sökta hemutrustningen som den sökande själv kan komplettera inom sex månader och som det är skäligt att avvara fram till dess?
- Är det möjligt att köpa begagnat?
- Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till hemutrustning. Undantag kan göras för ungdomar där det finns speciella skäl för att flytta hemifrån, skäl liknande de som gäller för bistånd till kostnad för eget boende för ungdomar.

- Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd p.g.a. anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN.
- Hemutrustning ska i första hand prövas för klienter i eget boende och beviljas restriktivt vid boende i andra hand. Vid boende i andra hand beviljas endast grundutrustning, eller del av sådan.
- Ekonomiskt bistånd ska i första hand beviljas till sovrum och kök s.k. grundutrustning. Undantagsvis beviljas hel utrustning. Ett undantag kan vara om den sökande ”startar om” i sitt boende efter en rehabilitering och behovet av hemutrustning (utöver grundutrustning) inte kan tillgodoses på annat sätt inom en skälig tidsperiod. Se tabell för maximal nivå för hel hemutrustning.
- För att bevilja bistånd till kompletterande hemutrustning bör den sökande ha levt på eller i nivå med försörjningsstöd de sex senaste månaderna.
- **Barnperspektivet** ska beaktas vid ansökan från barnfamiljer.

Tabell: maximal nivå för hemutrustning

Familjestorlek	Hel utrustning ca pris max % av basb.
1 vuxen	39
1 vuxen + 1 barn	55
1 vuxen + 2 barn	64
1 vuxen + 3 barn	76
1 vuxen + 4 barn	85
2 vuxna	54
2 vuxna + 1 barn	64
2 vuxna + 2 barn	76
2 vuxna + 3 barn	85
2 vuxna + 4 barn	92
2 vuxna + 5 barn	99
2 vuxna + 6 barn	106
2 vuxna + >	113

Bistånd till kompletterande hemutrustning utgår med faktisk kostnad dock inte överstigande de riktvärden som anges i tabell för kompletterande hemutrustning.

Komplettering av hemutrustning kan beviljas med
 för ensamstående max 14,0 % av basbeloppet per år
 för gifta/sambo max 18,2 % av basbeloppet per år
 för barn max 7,4 % av basbeloppet per år

Tabell: kompletterande hemutrustning

	Procent av basbeloppet
Köksbord, litet	1,0
Köksbord, större	3,6
Köksstol	0,4
Säng	2,9
Madrass	1,8
Sängutrustning (2 påslakan-set, kudde, täcke)	2,7
Karmstol	1,7
2-sitssoffa	5,2
3-sitssoffa	9,2
Soffbord, mindre	1,5
Soffbord, större	1,5
Matta, kök	0,8
Matta, hall	0,8
Matta, sovrum	0,5
Matta, vardagsrum	1,4
Lampa, kök	0,4
Lampa, hall	0,5
Lampa, sovrum (tak och sänglampa)	0,7
Lampa, vardagsrum	1,3
Gardiner, inkl stänger	1,0

Kostnad för TV (max. 2000 kr) och dammsugare (max. 1000 kr) kan vid behov läggas till.

6.8 Elkostnader

Bistånd till kostnad för hushållsel ska utgå med den faktiska kostnaden under förutsättning att förbrukningen är skälig. Skäligheten i förbrukningen ska bedömas i förhållande till Konsumentverkets riktlinjer. Observera att kostnader för telefoni och Internet inte ska ingå i kostnaden för hushållsel i de fall där elbolaget erbjuder det tillsammans med el. Vid hög förbrukning ska hembesök göras. Handläggaren ska tillsammans med klienten finna lösningar till hur förbrukningen och kostnaderna kan minskas.

Kostnader för eluppvärmd bostad ska räknas som en del av bostadskostnaden. Utgå från Konsumentverkets riktlinje när kostnaden för uppvärmning ska urskiljas från hushållsel. Vid orimligt höga kostnader för uppvärmning ska socialsekreteraren motivera klienten att finna ett annat bostadsalternativ.

6.9 Rehabiliterings- och behandlingsinsatser

Rehabilitering och behandling prövas och beslutas i första hand av enheterna för barn och ungdom, vuxenvård och personer med funktionsnedsättning. Se riktlinjer för dessa områden. I de fall behov av försörjningsstöd finns, ska samverkan ske mellan handläggare från respektive enheter och dokumenteras i en gemensam handlingsplan.

6.10 Rehabiliteringsinsatser beslutade av andra myndigheter

Enligt 54 § Lagen om kriminalvård i anstalt kan intagen få rätt att vistas utanför anstalten under avtjänande av fängelsestraff. Kriminalvårdsstyrelsen ska svara för kostnaderna så länge straffet verkställs, även om klienten med stöd av denna paragraf vistas utanför anstalten. Från och med dagen för villkorlig frigivning eller frigivningspermission upphör kriminalvårdens ansvar.

Enligt 54 § Lagen om kriminalvård i anstalt (*Ny lag*) kan intagen få rätt att vistas utanför anstalten under avtjänande av fängelsestraff. ~~Kommunförbundet har träffat principöverenskommelse om kostnadsansvaret för dessa klienter. En~~ principöverenskommelse finns mellan Kriminalvårdensstyrelsen och Sveriges kommuner och Landsting cirkulär 2003:32. Kriminalvårdsstyrelsen ska svara för kostnaderna så länge straffet verkställs, även om klienten med stöd av denna paragraf vistas utanför anstalten. Från och med dagen för villkorlig frigivning eller frigivningspermission upphör kriminalvårdens ansvar.

I brottsbalken finns påföljden ”skyddstillsyn med föreskrift om behandling enligt plan” s.k. kontraktsvård. Samma överenskommelse som ovan gäller kostnadsansvaret. Under verkställigheten ansvarar kriminalvården för kostnaderna.

6.11 Resor

En grundläggande förutsättning för att en klient ska beviljas bistånd till reskostnader är att han/hon har 3 km till arbete, arbetstränande-, studie- eller rehabiliterande aktiviteter.

Klienten förutsätts använda sig av kollektivtrafik om så är möjligt. Det finns olika typer av SL biljetter, SL-kort (för hela regionen), Södertäljekort och förköpshäften (remsor). Vilken typ av SL biljett som är lämplig beror på hur ofta en klient deltar i en aktivitet kombinerat med det geografiska avståndet.

Om en klient ska vara aktivt arbetssökande och söka arbete i hela Stockholmsregionen ska SL kort beviljas. Detsamma gäller om klienten deltar i aktiviteter för arbetssökande och kravet att vara aktivt arbetssökande i hela regionen kvarstår.

Om klienten har regelbundna aktiviteter (tre gånger i veckan) i Södertälje området ska endast ett Södertäljekort beviljas.

Om klienten har regelbundna aktiviteter (tre gånger i veckan) i Stockholmsregionen (utanför Södertälje) ska SL kort för hela regionen beviljas.

~~Förköpshäften kan vara ett billigare alternativ i de fall som klienten vid enstaka tillfällen har behov av resor inom och utanför Södertälje.~~

Utöver arbetsresor beviljas resekostnader för besök hos läkare, behandling, tandvård, offentlig service/myndighetskontakter samt när man söker arbete.

För barn/ungdomar som studerar på grundskola eller gymnasieskola gäller att skolan prövar om busskort ska beviljas enligt skolans regler. Om skolan bedömt att avståndet inte är tillräcklig långt för att ungdomen ska få ett busskort ska inte försörjningsstöd till busskort beviljas.

Resor för anhöriga till placerade barn ska beviljas av myndighetsenheten för barn och ungdom.

6.12 Skulder

Att en person har skulder är inte speciellt ovanligt och kan knappast betraktas som en belastning. Socialtjänsten ska se restriktivt på bistånd till skulder i allmänhet. Bistånd ska inte ges till skadestånd, böter, skatteskulder. Andra skulder som t ex spelskulder omfattas inte heller av bistånd. Budget och skuldrådgivning erbjuds av socialtjänsten.

Ekonomiskt bistånd till skulder beviljas i undantagsfall och endast om det är den enda möjligheten för den enskilde att uppnå skälig levnadsnivå. Exempel på skulder då bistånd kan övervägas är hyresskuld eller elskuld. Dessa skulder kan leda till stora sociala conse-

kvenser för den berörda om de inte betalas. Speciell hänsyn ska tas vid prövning av bistånd till sådana skulder om de rör barnfamiljer, äldre och sjuka/funktionshindrade. Läs mer om hyresskuld nedan.

Bistånd till skuld som beviljas för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå, beviljas jml kap 4, 1 §, SoL. Bistånd till skuld i andra situationer beviljas jml kap 4, 2 §, SoL. Läs mer under ”Bistånd jml 4 kap, 2 §, SoL”.

Personer med stora skulder och där en skuldsanering skulle kunna vara möjlig, kan aktualiseras hos kommunens enhet för budget- och skuldrådgivning. Personer som har svårigheter med att planera sin ekonomi ska erbjudas budgetrådgivning och kan hänvisas till samma enhet.

Ekonomiskt bistånd till böter, skadestånd och skatteskulder ska inte beviljas. Om en person har restskatt ska han/hon uppmanas att ansöka om existensminimum hos skatteverket. Detta för att undvika behov av försörjningsstöd när skulden ska drivas in.

Barnomsorgsskulder ska handläggas i samarbete med kommunens kravenhet och Utbildningskontoret. Särskild rutin finns för att säkerställa att barn som behöver sin förskoleplats inte blir avstängda till följd av skuld.

6.13 Hyresskuld

Hyresskulder bör behandlas på ett annat sätt än övriga skulder med tanke på de allvarliga konsekvenser hyresskulder och en eventuell avhysning kan få. I ärendets handläggning går det inte att bortse från orsakerna till skuldens uppkomst. De kan påverka formen för bistånd och eventuella krav som knyts till biståndet.

Prövningen av ekonomiskt bistånd till hyresskuld måste ske med utgångspunkt från en individuell bedömning där klientens hela situation tas in. Vid utredningen ska barnperspektivet särskilt beaktas. Det innebär att konsekvenser för barnen vid en ev. avhysning ska belysas.

Meddelande om uppsägning av hyreskontrakt är en anmälan. Anmälan ska omedelbart följas upp med ett erbjudande om en bedömning rörande rätten till bistånd. Det är viktigt att socialtjänsten agerar skyndsamt och söker kontakt med alla som blivit uppsagda. Finns aktuell handläggare på annan enhet inom SK ska denna meddelas. Om uppsägningen rör barnfamilj ska BoU meddelas oavsett om familjen är aktuell eller inte. Boendeenheten

ansvarar för uppföljningen. Om de berörda redan är aktuella på annan enhet inom Försörjningsstöd, är det handläggaren på den enheten som ansvarar för uppföljningen.

I första hand bör möjligheterna till en överenskommelse med hyresvärden om avbetalning prövas. Bistånd till hyresskuld eller del av hyresskuld kan beviljas när hyresvärden nekar till en uppgörelse med den enskilde.

Innan ett avslagsbeslut på ansökan om bistånd till hyresskuld övervägs ska hänsyn tas till möjligheterna för den enskilde att hitta en annan likvärdig bostad. Likaså måste rehabiliteringsaspekten beaktas. Är det ur rehabiliteringssynpunkt olämpligt att en person blir avhyst från sin bostad finns det rätt till bistånd till hyresskulden.

Kommunen har det yttersta ansvaret enligt 2 Kap 2 § SoL för dem som vistas i kommunen. Nämnden måste vid bedömningen av ekonomiskt bistånd till hyresskuld se till att den enskilde inte försätts i akut nödsituation om biståndet uteblir.

Vid avhysningar ska socialtjänsten närvara om utredningen visar att det finns behov av socialtjänstens stöd. Gäller avhysningen en barnfamilj ska socialtjänsten alltid närvara. Handläggare på Försörjningsstöd och BoU kommer överens om vilken handläggare som ska närvara vid avhysningen. Den handläggare som ska närvara ska innan avhysningen kontakta Kronofogdemyndigheten och informera om detta. Vill handläggare förhöra sig om möjlighet till uppskov av en avhysning ska kontakt tas med aktuell hyresvärd i stället.

6.14 Spädbarnsutrustning

Ekonomiskt bistånd till spädbarnsutrustning kan beviljas om den sökande under en längre tid, minst 6 månader, haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen för försörjningsstöd. Bistånd till nödvändig spädbarnsutrustning kan utgå vid första barnets födelse med högst 10 % av basbeloppet om familjen inte på annat sätt kan få tillgång till utrustning.

I detta ingår kostnad för

- barnsäng med tillbehör,
- möbel för förvaring och för barnets skötsel
- (begagnad) barnvagn med tillbehör, utrustning för bad och matning.

Klienten ska uppmanas att i första hand köpa begagnad spädbarnsutrustning. Om klienten har fler än ett barn ska klienten i första hand uppmanas att använda tidigare införskaffad spädbarnsutrustning som exempelvis barnvagn och säng.

6.15 Studerande

Huvudregeln är att vuxenstuderande ska klara sin försörjning genom de stödformer som finns inom studiemedelssystemet och vuxenstudiestödet.

Bistånd kan beviljas till studerande som sökt men inte fått feriearbete. En förutsättning är dock att den studerande deltar i kompetenshöjande verksamhet enl. 4 kap. 4 § SoL om inget annat talar emot.

Studerande som fått feriearbete kan beviljas försörjningsstöd i avvaktan på första lön. Eftersom biståndet i detta fall är tillfälligt kan försörjningsstöd begränsas till norm för livsuppehälle inkl hyra, el och ev. kostnader för arbetsresor.

Under termin kan bistånd till studerande beviljas enbart för att avhjälpa akut nöd.

Kompletterande försörjningsstöd kan beviljas vid studier som ingår i Arbetsförmedlingens planering och godkänts av A-kassa.

Försörjningsstöd kan även beviljas för fullföljande av gymnasiestudier för personer som omfattas av barn- och ungdomsvården.

För personer som omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare förutsätts grundutbildningen i svenska vara avklarad under etableringsperioden. För övriga accepteras SFI enl. Arbetsmarknadskontorets riktlinjer om tidsbegränsad SFI om studierna är en förutsättning för inträde på den reguljära arbetsmarknaden.

Eventuella kostnader för kurslitteratur, i första hand begagnade böcker, kan beviljas om studierna bedömts som skäliga.

6.16 Feriearbetande skolungdomar

Enl. 4 kap. 1a § SoL ska hemmavarande barns/ungdomars lön för feriearbete inte påverka föräldrarnas rätt till bistånd. Lönen ska därför inte tas med i beräkningen för föräldrarnas försörjningsstöd. Skulle inkomsterna överstiga ett halvt prisbasbelopp under ett kalenderår

ska dock den överskjutande summan användas för att tillgodose barnets/ungdomens behov av skälig levnadsnivå.

6.17 Tandvård, medicin och sjukskrivning

6.17.1 Akut tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

Med akut tandvård menas åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas.

Det ska av tandvårdsräkningen eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling är akut.

Under de första ~~12~~ **24** månaderna av beviljat försörjningsstöd beviljas i normalfallet endast bistånd till akut tandvård. Beslut om akut tandvård tidsbegränsas till högst två månader.

6.17.2 Nödvändig tandvård

Med nödvändig tandvård menas åtgärder som enligt tandläkarens bedömning är nödvändig för att den enskilde ska

- Uppnä godtagbar tuggförmåga
- förhindra väsentligt försämrad tandstatus
- **Ges möjligheter att fungera socialt att arbeta**

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under minst ett år **2 år** haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen **och som inte inom 4 år inte blir självförsörjande**. Kostnader för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslag ska inkluderas i biståndet men inga kostnader för uteblivna besök.

Klienten ska själva inkomma med kostnadsförslag. **Klienten ska alltid uppmanas att söka efter det billigaste alternativet**. Kostnadsförslag ska skickas till Socialtjänstens konsulttandläkare om kostnaden överstiger 15 procent av basbeloppet eller är svårbedömt.

Bistånd till högre kostnader än de priser som Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) fastslagit i aktuell referensprislista beviljas inte.

Inför beslut om bistånd till tandvård ska följande utredas/beaktas:

- Omfattningen på tandvård ska motsvara vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig
- Ekonomiskt bistånd beviljas till det billigaste behandlingsalternativet.
- Huvudprincipen är att bistånd inte beviljas till implantat och kronor på tänder bakom femte tanden.

Eftersom ett beslut om nödvändig tandvård ofta omfattar flera månader ska beslut tas med förbehåll. Detta för att socialtjänstens åtagande ska kunna avbrytas om klienten blir självförsörjande under tiden som tandvårdsbehandlingen pågår. (se gällande rutin)

I de fall där det är möjligt ska det beviljade biståndet betalas ut till klient efter det att han/hon redovisat kvitto på genomförda tandläkarbesök. Denna rutin är att föredra om klienten har egna inkomster och det är osäkert om han/hon kommer att vara berättigad till bistånd under hela den tid som behandlingen hos tandläkaren pågår.

6.17.3 Övrig tandvård

Ungdomar under 20 år har rätt till tandvård, se Försäkringskassans hemsida.

Personer med sjukdom eller funktionshinder kan få ett utökat ekonomiskt stöd för tandvård, se landstingets hemsida.

Kriminalvården har särskilda föreskrifter och allmänna råd om tandvård för intagna (KVFS 2006:3)

Kronofogdemyndigheten kan bevilja anstånd vid pågående utmätning för att möjliggöra betalning av tandvårdskostnader.

6.17.4 Läkarvård och medicinkostnader

Bistånd för läkarvård omfattar avgift vid läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet. Biståndet kan omfatta t ex besök hos distriktssköterska, sjukgymnast, psykolog eller annan öppenvårdsbehandling. Endast kostnader för av staten rabatterade läkemedel ska godkännas. Undantag kan göras för mammografi.

Kostnader för naprapatbehandling kan beviljas om behovet av naprapat är ordinerat av läkare och om behovet inte kan tillgodoses genom någon behandling som omfattas av högkostnadsskyddet. Kostnader för naprapatbehandlingen kan beviljas för upp till 7 behandlingar per år.

Mediciner som omfattas av högkostnadsskyddet beviljas upp till frikort. Endast kostnader för av staten rabatterade läkemedel ska godkännas. *Kostnader för alternativmedicin beviljas inte.*

6.17.5 Medicinska hjälpmedel

Bistånd beviljas enbart till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel om behovet inte kan tillgodoses via landstinget eller försäkringskassan. Ekonomiskt bistånd till fysisk träning tillgodoses inom riksnormens utrymme för hälsa.

6.17.6 Sjukskrivning

Sökande som inte kan delta i kompetenshöjande åtgärder eller i vård och behandling ska uppvisas ett giltigt läkarintyg som påvisar ett giltigt arbetshinder på grund av sjukdom.

Om den sammanlagda sjukskrivningsperioden överstiger tre månader ska partssamtal initieras med sjukskrivande läkare.

6.18 Telefon

I riksnorm ingår en post som ska täcka abonnemangs- och samtalsavgifter. Finns behov av inköp av telefon ska i första hand enkel mobil med kontantkort övervägas. För inköpet bör posten i riksnormen kunna användas.

Kostnad för installation av fast telefon beviljas endast när klienten pga ålder, sjukdom eller skada inte kan använda mobiltelefon. Likaså kan kostnaden beviljas om fast telefon är en förutsättning för att läkarföreskrivna tekniska hjälpmedel, såsom trygghetslarm, ska fungera. Om depositionsavgift blir aktuellt ska det undersökas om någon kan gå in som borgensman för klienten.

Kostnad för telefoninstallation för att övervakning med fotboja ska bli möjlig ansvarar Kriminalvården för.

6.19 Umgänge eget barn

I frågor runt umgänge är det extra viktigt att barnperspektivet beaktas.

Försörjningsstöd kan beviljas för barn som förälder har fastställt/styrkt umgänge med. Om barnet vistas hos umgängesberättigad förälder längre tid än 5 dagar sammanhängande eller totalt minst 6 dagar under en kalendermånad kan avdrag på underhållsskyldigheten bli aktuellt för motsvarande tid.

Båda föräldrarna har ett ansvar för att se till att umgänge kan utövas. Det avser även ekonomiska aspekter på umgänget.

Kostnader för längre resor för umgänge med barn prövas individuellt med en resa per månad inom Sverige och varannan månad utanför Sverige och inom Norden. Kostnader ersätts motsvarande billigaste färdstätt.

Om förälder som vistas på behandlingshem får kostnader till följd av umgänge med sitt barn, ska kostnaderna beviljas som försörjningsstöd. Om det däremot är barnet som är omhändertaget och placerat räknas kostnader för umgänge som vårdkostnad.

6.20 Öppenvård

~~Även handläggare inom försörjningsstöd kan hänvisa och remittera till kommunens öppenvård. Se riktlinjer för Barn och ungdomsvård, för Vuxenvård och för Verksamheten för personer med funktionsnedsättning.~~

Försörjningsstöd kan även beviljas för fullföljande av behandling för personer som omfattas av barn- och ungdomsvårdens öppenvård Kvarteret. Kvarteret är en behandlingsform och omfattas därmed inte av egenavgift eller att egen tillgång skall användas under behandlingstiden.